

เอื้ออาทร ร่วมคุ้มครองเด็ก

เรามักจะเห็นข่าวเกี่ยวกับการละเมิดเด็กตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือในโทรทัศน์ แต่ทราบหรือไม่ว่า ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กมีขอบเขตที่กว้างกว่านั้น และในประเทศไทยปัญหาเหล่านี้เป็นห่วงอย่างยิ่ง

- ทุกๆ ปี มีเด็กประมาณ ๔๐,๐๐๐ คน ที่ไม่ได้รับการจดทะเบียนการเกิด นั่นหมายถึง การไม่มีตัวตนทางกฎหมาย ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการต่างๆของรัฐ เช่น บริการสุขภาพการศึกษา ฯลฯ และอาจตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการถูกละเมิด และแสวงประโยชน์
- ปัจจุบันประเทศไทยมีบุคคลไร้สัญชาติอยู่ประมาณ ๒ ล้านคน ในจำนวนนี้ ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ คน
- ทุกๆ ปี มีเด็กนับพันถูกล่อลวงจากขบวนการค้ามนุษย์ ทั้งที่ถูกส่งมาขายในประเทศไทย และถูกส่งออกไปขายยังต่างประเทศ โดยถูกบังคับให้ขายบริการทางเพศทำงานหนัก หรือเป็นขอทาน
- ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผู้หญิงและเด็กเกือบ ๒๗,๐๐๐ คน เข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดทั่วประเทศ เนื่องจากถูกทำร้าย โดยส่วนใหญ่ถูกละเมิดทางเพศ
- ตามพื้นที่แนวชายแดน ความรุนแรงจากเหตุการณ์ไม่สงบส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย สภาพจิตใจ และการศึกษาของเด็ก ในบางพื้นที่เด็กอาจมีความเสี่ยงต่อการถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร หรือถูกหาบให้กักกองกำลังติดอาวุธด้วย
- จำนวนเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉลี่ยในแต่ละวันจะมีเด็กและเยาวชนเกือบ ๓,๐๐๐ คน ต้องอยู่ในสถานพินิจ และอีกประมาณ ๖,๒๗๑ คนอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ซึ่งเด็กเหล่านี้มีความเสี่ยงที่จะถูกละเมิด ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ใช้จ่ายผิด และติดเชื่อเฮโรอีน
- ในประเทศไทยอายุขั้นต่ำของเด็ก ที่ต้องได้รับโทษหากกระทำผิดกฎหมาย คือ ๑๐ ปี ซึ่งถือว่า เป็นอายุน้อยมากในมาตรฐานสากล

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก จะช่วยให้พ่อแม่ โรงเรียน ชุมชน สามารถช่วยเหลือให้ลูกหลานและเด็กในชุมชนได้รับความปลอดภัยมากขึ้น ทุกคนมีหน้าที่ในการสอดส่องเฝ้าระวัง ปกป้องเด็กจากการถูกกระทำทารุณ การถูกทอดทิ้ง การค้ามนุษย์ การใช้แรงงานเด็ก และการถูกแสวงประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ควรแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถให้ความช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นเหยื่อได้อย่างทันท่วงที ควรช่วยฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจของเด็กให้กลับมาเหมือนเดิม

ข้อมูลสนับสนุน

๑.

การคุ้มครองเด็ก หมายถึง การป้องกันและปกป้องเด็กจากความรุนแรง การถูกแสวงหาประโยชน์ การละเลยทอดทิ้ง หรือรูปแบบการกระทำต่างๆที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อร่างกายและจิตใจ การพัฒนา และศักดิ์ศรีของเด็ก

๒.

การคุ้มครองเด็กไม่ใช่เรื่องภายในครอบครัวเท่านั้น เราทุกคนมีหน้าที่สอดส่องดูแล และคุ้มครองเด็กในครอบครัว และในชุมชน เพื่อให้เด็กมีความปลอดภัย หากพบเห็นการล่วงละเมิดเด็ก การละเลยทอดทิ้งเด็ก การแสวงหาประโยชน์จากเด็ก การค้า

เด็ก หรือการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบอื่นๆ กรุณาแจ้งศูนย์ประชาบดี หมายเลขโทรศัพท์ 1300 หรือศูนย์ฟังได้ 1669 ผู้ที่แจ้งเหตุด้วยเจตนาดีจะได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายด้วย

๓.

การละเมิดทางเพศมีโอกาสดังขึ้นกับเด็กทั้งหญิงและชาย เด็กส่วนใหญ่รู้จักผู้ละเมิด ดังนั้น ผู้ใหญ่ต้องทำให้เด็กเข้าใจว่าพวกเขาไม่ใช่คนผิด และสร้างความไว้วางใจ เพื่อให้เด็กสามารถบอกปัญหาต่างๆ ได้

๔.

เด็กทุกคนควรเติบโตในสภาพแวดล้อมของครอบครัว ถ้าครอบครัวไม่สามารถดูแลเด็กได้ รัฐควรพยายาม ใช้ทุกมาตรการ เพื่อให้การช่วยเหลือ แก้อุปสรรคต่างๆ ให้เด็กได้อยู่กับครอบครัว

๕.

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติใดสัญชาติหนึ่ง การจดทะเบียนเกิดช่วยให้เด็กได้รับสิทธิทางการศึกษา การรักษาพยาบาล การบริการทางกฎหมาย หรือบริการทางสังคมอื่นๆ

๖.

การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีถือว่าผิดกฎหมาย เด็กควรได้รับการคุ้มครองจากการใช้แรงงานที่เป็นอันตราย การทำงานไม่ควรขัดขวางการเรียนของเด็ก

๗.

เด็กจะมีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ ถ้าระบบการคุ้มครองไม่เข้มแข็ง เช่น ระบบการศึกษา ระบบเงินช่วยเหลือ และโอกาสในการทำงานของผู้ปกครอง ฯลฯ รัฐ องค์กรเอกชนและครอบครัว มีหน้าที่ป้องกันการค้าเด็ก และช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เพื่อให้เขาได้กลับคืนสู่ครอบครัวและชุมชน ถ้าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก

๘.

ครอบครัว ชุมชน สังคม ควรให้โอกาสเด็กที่เคยกระทำผิดและได้รับการฟื้นฟู เยียวยา และกลับคืนสู่สังคม

๙.

เด็กทุกคนควรได้รับข้อมูลที่เหมาะสมกับวัย เรียนรู้ที่จะปกป้องตัวเองจากการล่วงละเมิด ความรุนแรง และการถูกแสวงประโยชน์ มีสิทธิที่จะบอกสิ่งที่ตัวเองต้องการ และร่วมตัดสินใจในสิ่งเกี่ยวกับตัวของพวกเขาเอง

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๑๐.

การคุ้มครองเด็ก หมายถึง การป้องกันและปกป้องเด็กจากความรุนแรง การถูกแสวงหาประโยชน์ การละเลยทอดทิ้ง หรือรูปแบบการกระทำต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อร่างกายและจิตใจ การพัฒนา และศักดิ์ศรีของเด็ก

- ประเทศไทยมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ , พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ , พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ , พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ , นอกจากนี้ ยังได้ร่วมลงนามในข้อตกลงนานาชาติ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก , อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดแรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด (หมายเลขที่ ๑๘๒) และมี บันทึกข้อตกลงนานาชาติเพื่อความเข้าใจร่วมกันระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ เป็นพื้นฐานในการทำงานด้านการคุ้มครองเด็ก

- การปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบสามารถแบ่งได้ดังนี้

- การละเมิด

- การละเมิดทางกาย เช่น การต่อยหรือทุบตี จับตัวเด็กเขย่า หรือโยน ตีเด็กด้วยวัสดุหรือสิ่งของ ใช้ไฟจี้หรือใช้น้ำร้อนลวก ทำให้เด็กหายใจไม่ออก
- การละเมิดทางเพศ เช่น การข่มขืน การสำเร็จความใคร่ การกอดรัดคลุบไล้ร่างกาย การให้เด็กได้รับรู้ในสิ่งที่ไม่บังควรทางเพศ และชักนำให้เด็กประพฤตินในเชิงยั่ววนทางเพศ ซึ่งรวมถึงการให้เด็กดูหรือมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อลามกด้วย
- การละเมิดทางอารมณ์ เช่น ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองไม่มีใครรัก ไร้ค่า ไม่คู่ควร การข่มขู่จนทำให้รู้สึกตกใจกลัว การถูกเหยียดหยาม เยาะเย้ย ทำให้เด็กอับอาย การเลือกปฏิบัติ แบ่งแยกก็ดกัน

- การใช้ความรุนแรงต่อเด็ก คือ การกระทำที่ส่งผลร้ายต่อความปลอดภัย สุขภาพ และสภาพจิตใจของเด็ก เช่น

- เด็กที่เข้าร่วมในกลุ่มเด็ก/เยาวชน ที่มีการใช้ความรุนแรง
- การรังแกระหว่างเด็ก (bullying)
- การ ‘รับน้อง’ ในสถาบันการศึกษาด้วยกิจกรรมที่รุนแรง
- ความรุนแรงระหว่างบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดนอกบ้าน

- การละเลย คือ ความบกพร่องในการจัดหาสิ่งที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาของเด็กในทุกๆ ด้าน ตั้งแต่สุขภาพ การศึกษา พัฒนาการทางอารมณ์ โภชนาการ ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ในบริบทที่ครอบครัวหรือผู้ดูแลมีความสามารถที่จะจัดหาได้ตามสมควร จนถึงขั้นที่เกิดอันตรายต่อร่างกายและพัฒนาการของเด็ก เช่น เด็กไม่ได้รับอาหารเพียงพอ ขาดเสื้อผ้า ไม่มีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ปล่อยให้เด็กไว้โดยไม่มีใครดูแล ทำให้เด็กต้องดูแลตนเอง หรือรับหน้าที่ดูแลน้องๆ ทั้งที่ตนเองยังมีอายุน้อยเกินควร ละเลยที่จะพาเด็กไปหาหมอหรือไปโรงเรียน

- การแสวงประโยชน์จากเด็ก คือ การใช้เด็กในกิจกรรมซึ่งสนองประโยชน์แก่คนอื่นแต่บั่นทอนสุขภาพกายและจิตใจของเด็ก

- การค้าเด็ก
- การใช้แรงงานเด็ก

- การค้าประเวณีเด็ก
 - การผลิตสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก
 - การบังคับให้เด็กแต่งงาน
 - การบังคับใช้เด็กเป็นกองกำลังสู้รบ
 - การนำเด็กไปขอตาน
- การถูกละเมิด ละเลย แสวงประโยชน์ และการใช้ความรุนแรง สามารถเกิดขึ้นได้กับทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย กลุ่มเด็กที่มีความเสี่ยงต่อการปฏิบัติโดยมิชอบ ได้แก่ เด็กพิการ เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ เด็กเร่ร่อน เด็กที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เด็กผู้อพยพและเด็กไร้สัญชาติ

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๒. การคุ้มครองเด็กไม่ใช่เรื่องภายในครอบครัวเท่านั้น เราทุกคนมีหน้าที่สอดส่องดูแล และคุ้มครองเด็กในครอบครัว และในชุมชน เพื่อให้เด็กมีความปลอดภัย หากพบเห็นการล่วงละเมิดเด็ก การละเลยทอดทิ้งเด็ก การแสวงประโยชน์จากเด็ก การค้าเด็ก หรือการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบอื่นๆ กรุณาแจ้งศูนย์ประชาบดี หมายเลขโทรศัพท์ 1300 หรือศูนย์พึ่งได้ 1669 ผู้ที่แจ้งเหตุด้วยเจตนาดีจะได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายด้วย

- การคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ละเลย แสวงประโยชน์ และการใช้ความรุนแรงนั้น ทำได้โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ทั้งในครอบครัว ในโรงเรียน และในชุมชน เราไม่ควรคิดว่าการล่วงละเมิด ละเลย และใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องส่วนตัวของครอบครัวอื่นที่ไม่ควรเข้าไปยุ่ง การคุ้มครองเด็กเป็นเรื่องสาธารณะ และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะหยุดยั้งการทำร้ายเด็กในทุกรูปแบบ ถ้าปล่อยยให้เด็กตกเป็นเหยื่อของการล่วงละเมิดหรือความรุนแรง จะเป็นอันตรายต่อเด็กอย่างมาก และทำให้การช่วยเหลือ เยียวยาฟื้นฟูเด็กทำได้ยาก
- เด็กส่วนใหญ่ที่ถูกละเมิด ถูกข่มขู่ไม่ให้ขอความช่วยเหลือ หรือบอกเรื่องราวกับใคร หรืออาจถูกปรักปรำว่าสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นเพราะเด็กผิดเอง นอกจากนั้น ผู้กระทำมักเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าเด็ก ทำให้เด็กยอมให้เหตุการณ์เกิดขึ้น และไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากคนอื่นได้เลย จึงมีความจำเป็นที่ผู้ที่เห็นเหตุการณ์ต้องเข้าไปแทรกแซง ชัยชัย หรือรายงานให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายดำเนินการ
- เจ้าหน้าที่ในชุมชน เช่น ครู เจ้าหน้าที่อนามัย นักสังคมสงเคราะห์ ควรรู้ว่าเด็กคนไหนกำลังอยู่ในสถานะเสี่ยงต่อการถูกละเลย ล่วงละเมิด ความรุนแรง หรือแสวงประโยชน์ (รวมการค้ามนุษย์) และดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อครอบครัว

เพื่อที่ครอบครัวจะสามารถดูแลเด็กๆ ได้ และลดความเสี่ยงของเด็กต่อการถูกละเลย ล่วงละเมิด ทารุณกรรม ความรุนแรง หรือแสวงประโยชน์ได้

- ศูนย์ประชาบดี(1300) คือ ศูนย์ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีหน้าที่ ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อปัญหาทางสังคม ส่วนศูนย์พึ่งได้ (1669) จะอยู่ที่โรงพยาบาลในทุกจังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือเด็กและผู้หญิงที่ประสบปัญหาความรุนแรง เพื่อให้ได้รับการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต จากแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และทีมสหวิชาชีพ รวมถึงการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือต่อไป ผู้ที่พบเห็นการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบ สามารถแจ้งได้ที่ศูนย์เหล่านี้ โดยผู้ที่แจ้งจะได้รับการคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งในทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง หากกระทำโดยสุจริต

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๓. การละเมิดทางเพศมีโอกาสเกิดขึ้นกับเด็กทั้งหญิงและชาย เด็กส่วนใหญ่รู้จักผู้ละเมิด ดังนั้น ผู้ใหญ่ต้องทำให้เด็กเข้าใจว่าพวกเขาไม่ใช่คนผิด และสร้างความไว้วางใจ เพื่อให้เด็กสามารถบอกปัญหาต่างๆได้

- การละเมิดต่อเด็กมักเกิดขึ้นโดยผู้ที่อยู่ในฐานะที่เหนือกว่า ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบเหนืออีกฝ่าย ได้รับความไว้วางใจ หรือมีอำนาจ และใช้ฐานะที่เหนือกว่านี้ในทางที่ผิด ผู้กระทำอาจเป็นสมาชิกในครอบครัว ครู คนในชุมชนที่คุ้นเคย หรือคนแปลกหน้า แต่จากสถิติแล้วการทารุณกรรม การใช้ความรุนแรงต่อเด็กส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นที่บ้านในกลุ่มเด็กอายุ ๑-๕ ปี ผู้กระทำความรุนแรงต่อเด็กมากที่สุดคือ พ่อ (ร้อยละ ๒๕) พี่ชายและญาติ (ร้อยละ ๒๒)
- เด็กแต่ละคนแสดงออกแตกต่างกันหลังจากถูกละเมิด ข้อบ่งชี้ว่าเด็กถูกละเมิดทางเพศ ได้แก่ เด็กเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือตั้งครรถ์ก่อนวัยอันควร เด็กพูดหรือแสดงออกถึงความรู้เรื่องพฤติกรรมทางเพศอย่างเกินวัย รวมถึงการยุยงให้เด็กคนอื่นกระทำการกิจกรรมทางเพศ หรืออาการหวาดกลัวคนโดยทั่วไป หรือต่อบางคนเป็นพิเศษ (เช่น พ่อ พี่ชาย)
- การถูกละเมิดส่งผลร้ายแรงต่อเด็กทั้งด้านสุขภาพกาย เช่น การบาดเจ็บ ซึ่งอาจรุนแรงถึงแก่ชีวิต การติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ การตั้งครรถ์ และผลกระทบทางจิตใจ เช่น หวาดกลัว เครียด ท้อแท้ อับอาย คิดว่าตนเองไม่มีค่า สูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งผลกระทบเหล่านี้อาจคงอยู่ในระยะยาว เด็กที่เป็นเหยื่อของการละเมิดทางเพศ และการแสวงประโยชน์ ต้องการการแทรกแซงเพื่อยุติเหตุการณ์ดังกล่าวและเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วที่สุด
- เด็กสามารถรู้จักป้องกันตัวเองจากความเสี่ยงต่อการถูกละเมิด เช่น สอนให้เด็กรู้ว่าสัมผัสที่ดีและไม่ดีแตกต่างกันอย่างไร การสอนทักษะชีวิตต่างๆ นอกจากนี้ ผู้ใหญ่ต้องรับฟังสิ่งที่เด็กบอกอย่างจริงจัง เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าเขามีคนที่น่าไว้วางใจ และให้ความช่วยเหลือได้

- เด็กพิการเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดและถูกละเลยมากกว่าเด็กปกติ เกือบสี่เท่าพวกเขา มักขาดทักษะในการสื่อสาร จึงไม่มีโอกาสที่จะแสดงความรู้สึกของตน และไม่สามารถบอกผู้ใหญ่เมื่อมีการล่วงละเมิดเกิดขึ้นกับตัวเอง
- ชุมชนมีส่วนอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ การยอมรับ ให้เกียรติ และไม่ตราหน้าถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมามีส่วนช่วยให้เด็กฟื้นตัว และสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้เร็วขึ้น การช่วยเหลือจากชุมชน ช่วยให้เด็กที่ตกเป็นเหยื่อเรียนรู้ที่จะมีชีวิตในชุมชน โดยไม่ใช้ความรุนแรงดังที่เคยได้รับมาก่อน

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๔. เด็กทุกคนควรเติบโตในสภาพแวดล้อมของครอบครัว ถ้าครอบครัวไม่สามารถดูแลเด็กได้ รัฐควรพยายาม ใช้ทุกมาตรการเพื่อให้การช่วยเหลือ แก่ไขอุปสรรคต่างๆ ให้เด็กได้อยู่กับครอบครัว

- พ่อแม่ และครอบครัวเป็นหลักในการเลี้ยงดูลูกให้มีชีวิตรอด เติบโตขึ้นในครอบครัวที่มีบรรยากาศของความรักความเข้าใจ เป็นแบบอย่างช่วยให้เด็กเรียนรู้ เพิ่มพูนความสามารถด้านต่างๆ อย่างสมดุลและเหมาะสม ดังนั้น การเติบโตในสภาพแวดล้อมของครอบครัว จึงดีที่สุดสำหรับเด็ก ถึงแม้ว่าบางครอบครัวอาจประสบปัญหาความยากจน หรือประสบภัยพิบัติต่างๆ ทำให้ไม่สามารถจัดสรรสิ่งต่างๆ ให้แก่ลูกได้อย่างครบถ้วน การให้ลูกไปอยู่ที่อื่นเพื่อให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา ก็ไม่อาจทดแทนความสัมพันธ์ในครอบครัวได้
- มีความช่วยเหลือหลายอย่างสำหรับเด็กและครอบครัวที่ยากจน หรือประสบภัยพิบัติ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนช่วยให้สามารถเลี้ยงดูเด็กต่อไปได้ และให้เด็กยังไปโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น เงิน สิ่งของ อุปกรณ์การศึกษา การช่วยเหลือด้านกฎหมาย และการให้คำปรึกษา ฯลฯ สามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัดของท่าน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ในกรณีที่ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กได้ รัฐและชุมชนต้องหากลไกมาทดแทน เช่น ให้เด็กอยู่ในความดูแลของญาติ ครอบครัวอุปถัมภ์ สถานเลี้ยงดูที่อยู่ในชุมชน ทั้งนี้ เด็กควรมีส่วนตัดสินใจว่าจะอยู่กับใครด้วย
- สถานรับเลี้ยงดูเด็กระยะยาว หรือสถานสงเคราะห์ ควรเป็นทางเลือกสุดท้ายในการเลี้ยงดูเด็กที่ไม่สามารถอยู่กับครอบครัวที่แท้จริงได้ เพราะเด็กมีความเสี่ยงที่จะถูกละเลย และล่วงละเมิด ถึงแม้ว่าเด็กในสถานรับเลี้ยงดูระยะยาว สถานสงเคราะห์ หรือแม้แต่โรงเรียนประจำ อาจจะได้รับโอกาสทางการศึกษา แต่พบว่า เด็กอาจมีพัฒนาการทางอารมณ์ และทางสังคมไม่เท่ากับเด็กที่อยู่กับครอบครัว และเมื่ออยู่ในสถานรับเลี้ยงเหล่านี้เป็นเวลานาน เด็กจะรู้สึกว่าคุณตัดขาดจากครอบครัว และชุมชนของเขา

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๕. เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะมีชื่อและสัญชาติใดสัญชาติหนึ่ง การจดทะเบียนเกิดช่วยให้เด็กได้รับสิทธิทางการศึกษา การรักษาพยาบาล การบริการทางกฎหมาย หรือบริการทางสังคมอื่นๆ

- ในแต่ละปีมีเด็กประมาณร้อยละ ๕ ไม่ได้ขึ้นทะเบียนเกิด และในปัจจุบันมีเด็กประมาณ ๑ ล้านคน ไม่มีเอกสารเกี่ยวกับการเกิด เพราะพ่อแม่เด็กไม่รู้ผลดีผลเสียของการจดทะเบียนเกิด ไม่รู้ว่าต้องแจ้งเกิดอย่างไร ปัญหาขั้นตอนการแจ้งเกิดที่ค่อนข้างซับซ้อน รวมถึงความไม่เข้าใจกฎหมายของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องรับแจ้งเกิด
- เด็กที่ไม่ได้รับการจดทะเบียนเกิด มักเป็นเด็กที่เกิดจากพ่อแม่ที่มีฐานะยากจน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือกลุ่มแรงงานข้ามชาติ เด็กเหล่านี้อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ เพื่อนำไปใช้แรงงานหรือขายบริการทางเพศ เพราะเด็กเหล่านี้ไม่มีเอกสารยืนยันตัวตนและอายุ เมื่อเด็กเหล่านี้โตขึ้น พวกเขาจะไม่มีหลักฐานในการทำบัตรประจำตัวประชาชน ใบขับขี่ ทะเบียนสมรส หนังสือเดินทาง ไม่สามารถลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ และไม่สามารถเป็นเจ้าของสินทรัพย์ได้ตามกฎหมาย ดังนั้น เด็กจะต้องทำงานที่มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน ทำให้วงจรของความยากจนนี้ดำเนินต่อไป
- สูติบัตรเป็นหลักฐานทางราชการที่ยืนยันการมีตัวตนของเด็ก เป็นหลักฐานสำคัญในการพิสูจน์ว่าเด็กมีสัญชาติใด ซึ่งอาจเป็นสัญชาติของพ่อหรือแม่ หรือสัญชาติของประเทศที่เด็กเกิด เป็นต้น
- เด็กที่ไม่ได้แจ้งการเกิดและยังไม่ได้บรรลุนิติภาวะ เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน ก็สามารถแจ้งการเกิดได้ เพื่อให้มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรตามกฎหมาย ติดต่อสำนักทะเบียนในท้องที่ที่อยู่ เพื่อขอรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอน และหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบการยื่นคำร้อง

ขั้นตอนในการจดทะเบียนการเกิดที่ถูกต้องและสมบูรณ์

1. พ่อหรือแม่ของเด็กต้องขอหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) จากโรงพยาบาล สถานีอนามัย หรือคลินิกที่เด็กเกิดทั้งของรัฐและเอกชน
2. นำสำเนาทะเบียนบ้านที่จะเพิ่มชื่อเด็กที่เกิด บัตรประจำตัวของผู้ที่แจ้งเกิด (พ่อหรือแม่) หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ไปแจ้งเกิดที่อำเภอ หรือเทศบาลในพื้นที่ที่เด็กเกิด ภายใน ๑๕ วัน หากอยู่ไกลจากอำเภอหรือเทศบาล สามารถไปแจ้งเกิดต่อผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันก่อน เพื่อไม่ให้เกินกำหนด ๑๕ วัน แล้วค่อยนำไปรับแจ้งการเกิด (ท.ร. ๑ ตอนหน้า) ที่ได้จากผู้ใหญ่หรือกำนัน ไปแจ้งเกิดที่อำเภอหรือเทศบาล
3. เมื่อนายทะเบียนรับแจ้งการเกิดแล้วจะออกสูติบัตร ท.ร.๑ หรือ ท.ร. ๒ กรณีเด็กได้สัญชาติไทย ถ้าเด็กเป็นบุตรของบุคคลต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว จะได้รับสูติบัตร ท.ร.๑ ถ้าเป็นบุตรของ

แรงงานต่างด้าวขึ้นทะเบียนและมีใบอนุญาตทำงานถูกต้อง จะได้รับสิทธิบัตร ท.ร. ๐๑ และถ้าเป็นบุตรของบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต จะได้รับสิทธิบัตร ท.ร. ๐๑๑

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๖. การใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปีถือว่าผิดกฎหมาย เด็กควรได้รับการคุ้มครองจากการใช้แรงงานที่เป็นอันตราย การทำงานไม่ควรขัดขวางการเรียนรู้ของเด็ก

- การใช้แรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี มีความผิดตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็เด็กชาติใด ส่วนเด็กอายุ ๑๕-๑๘ ปี สามารถทำงานบางประเภทตามที่กฎหมายกำหนดได้
- กฎหมายห้ามเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ทำงานดังต่อไปนี้ เนื่องจากเป็นรูปแบบการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด และถือเป็นความผิดร้ายแรง งานเหล่านั้น ได้แก่
 - การบังคับเป็นทาส การบังคับให้ใช้แรงงาน
 - การใช้เด็กทำงานผิดกฎหมาย เช่น ผลิตและค้ายาเสพติด
 - การค้าประเวณีเด็ก และใช้เด็กในการผลิตสื่อลามก
 - การให้เด็กทำงานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายและจิตใจ
- เด็กทำงานช่วยครอบครัวได้ ตราบใดที่งานนั้นไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก และไม่ขัดขวางการเรียนรู้ของเด็ก หากครอบครัวมีความจำเป็นที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ รัฐมีหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อให้เด็กสามารถไปเรียนหนังสือได้
- หากพบว่ามีการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี หรือพบเด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีถูกใช้แรงงานเป็นทาส ทำงานผิดกฎหมายค้าประเวณีเด็ก ใช้เด็กผลิตสื่อลามก สามารถแจ้งเบาะแสได้ที่ศูนย์ประชาบดี 1300 และสำนักงานสวัสดิการคุ้มครองแรงงานจังหวัด ผู้กระทำผิดจะถูกดำเนินคดีโดยทันที

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๗. เด็กจะมีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ ถ้าระบบการคุ้มครองไม่เข้มแข็ง เช่น ระบบการศึกษา ระบบเงินช่วยเหลือ และโอกาสในการทำงานของผู้ปกครอง ฯลฯ รัฐ องค์กรเอกชนและครอบครัว มีหน้าที่ป้องกันการค้าเด็ก และช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เพื่อให้เขาได้กลับคืนสู่ครอบครัวและชุมชน ถ้าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก

- การค้าเด็ก คือ การจัดหา ซื้อ ขาย เด็กทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ เพื่อบังคับใช้แรงงาน หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อื่น ๆ โดยมีขอบ ไม้ว่าจะใช้การบังคับ ข่มขู่ หลอกลวง หรือโดยการยินยอมก็ได้
- ปัจจุบัน เด็กจากประเทศเพื่อนบ้านที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีจำนวนมากขึ้น บางคนถูกบังคับให้ไปเป็นขอทานหรือทำงานในสถานค้าประเวณี เด็กหลายคนถูกขายต่อไปยังประเทศที่พัฒนาแล้ว
- ถ้าท่านพบเห็น เด็กถูกล่อลวงไปจากหมู่บ้านของตนเพื่อไปหา “งาน” ทำในเมือง พบเด็กในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมกับวัย (เช่น สถานเริงรมย์ โรงงาน) หรือเด็กที่ไม่มีผู้ให้การดูแล มีแต่นายจ้างหรือเจ้าของกิจการ อาจเป็นข้อบ่งชี้ว่าเด็กคนนั้นเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ กรุณาแจ้งศูนย์ประชาบดี หมายเลขโทรศัพท์ 1300

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๘. ครอบครัว ชุมชน สังคม ควรให้โอกาสเด็กที่เคยกระทำผิดและได้รับการฟื้นฟู เยียวยา และกลับคืนสู่สังคม

- ผู้ปกครอง และชุมชนมีหน้าที่สอน ดักเตือนเด็กทำความดี ไม่ให้กระทำผิด รวมทั้งจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถใช้เวลาว่างอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน มีการให้คำปรึกษาเมื่อเด็กมีปัญหา แนะนำให้เด็กเลือกทางที่เหมาะสมด้วยตนเองได้
- เมื่อเด็กทำความผิดร้ายแรง และถูกจับ ควรใช้วิธีการคุมประพฤติ หรือกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพื่อช่วยให้เด็กได้รู้ถึงความผิดที่ได้กระทำ ผลกระทบที่เกิดขึ้น และมีโอกาสชดเชยความเสียหายให้กับผู้เสียหาย และประพฤติตนเป็นคนดี หรือการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา โดยกำหนดให้เด็กปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
- การคุมขังเด็กที่ทำความผิด ควรเป็นทางเลือกสุดท้าย เพราะอาจส่งผลเสียต่อพัฒนาการของเด็ก และทำให้การกลับคืนสู่สังคมทำได้ยาก เด็กที่อยู่ในสถานพินิจมีความเสี่ยงมากต่อการถูกละเมิด ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ใช้อาสาเพศผิด และติดเชื้อเอชไอวี

- เด็กทุกคนต้องการ โอกาสและการยอมรับ ครอบครัว ชุมชน สังคม ควรให้โอกาสเด็กที่เคยกระทำผิดและได้รับการฟื้นฟู เพื่อช่วยสนับสนุนให้พวกเขาสามารถกลับมาอยู่ในสังคม และเป็นพลเมืองที่ดีได้

ข้อมูลสนับสนุนสำหรับสาระสำคัญลำดับที่ :

๙ เด็กทุกคนควรได้รับข้อมูลที่เหมาะสมกับวัย เรียนรู้ที่จะปกป้องตัวเองจากการล่วงละเมิด ความรุนแรง และการถูกแสวงประโยชน์ มีสิทธิที่จะบอกสิ่งที่ตัวเองต้องการ และร่วมตัดสินใจในสิ่งเกี่ยวกับตัวของพวกเขาเอง

- เด็กมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น ให้คนอื่นได้รับทราบ และรู้สึกว่าการที่ตัวเองบอกนั้นได้ถูกรับฟังอย่างจริงจัง เด็กที่สามารถแสดงความคิดเห็นของตัวเองได้จะประสบความสำเร็จในการเรียน สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของตัวเองได้ มีทักษะชีวิตที่จะช่วยป้องกันตัวเองจากเหตุการณ์ หรือสิ่งเลวร้ายจากคนรอบข้างได้
- ผู้ปกครองควรฝึกทักษะในการสร้างความปลอดภัยให้กับเด็ก ให้เด็กมีทักษะในการประเมินอันตราย หรือปัจจัยที่อาจก่อความเสี่ยงอันตราย เช่น เมื่อมีผู้อื่นมาชักชวนไปทำอะไรที่ไหน ต้องลองถามตัวเองว่ารู้สึกดีหรือไม่ดี หากรู้สึกไม่ดีหรือผู้ปกครองไม่รู้ จะต้องปฏิเสธ ถ้าผู้ดูแลหรือผู้ปกครองรู้และไปตามคำชักชวน แล้วเกิดปัญหา หรือเกิดอันตราย เด็กควรรู้ว่ามีใครที่ให้ความช่วยเหลือได้ เด็กควรทราบว่าการสัมผัสหรือสื่อสารแบบใด ที่สื่อให้เห็นว่าผู้นั้นมีเจตนาร้าย ทักษะในการหลีกเลี่ยงและแก้ไขสถานการณ์อันตราย เช่น การส่งเสียงดัง หรือการหลบหนีไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ทักษะในการขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เมื่อเกิดสถานการณ์อันตราย หรือเมื่อได้รับอันตรายแล้ว
- ผู้ใหญ่ต้องเป็นที่พึ่งที่ไว้วางใจได้สำหรับเด็ก รับฟังเมื่อเด็กต้องการขอความช่วยเหลือ สนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กสามารถรับมือกับวิกฤติต่างๆ ในชีวิต สร้างบรรยากาศที่มีความสุขร่วมกันในครอบครัว เอาใจใส่พูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ ดูแลในด้านการจัดการกับอารมณ์ ให้รู้จักควบคุมตนเอง ให้เด็กรู้จักขอความช่วยเหลือ กระตุ้นให้เด็กแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม